19.5.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain ja veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta, HE 75/2021 vp

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa verojaostoon saapuneiden lausuntojen johdosta. Annettujen lausuntojen johdosta valtiovarainministeriön vero-osasto toteaa seuraavaa:

Viivästyskoron suuruus

Elinkeinoelämän keskusliitto ry (jäljempänä EK), Keskuskauppakamari ja Suomen Yrittäjät ry (jäljempänä SY) ovat verojaostolle antamissaan lausunnoissa todenneet, että viivästyskoron tasoa voisi alentaa edelleen ehdotetusta 2,5 prosentista. Veronmaksajain keskusliitto ry on toisaalta omassa lausunnossaan pitänyt ehdotettua prosenttia perusteltuna.

Hallituksen esityksessä ehdotettu korkotaso vastaa viime vuoden huojennetuissa maksujärjestelyissä käytössä ollutta viivästyskoron suuruutta (2,5 %). Alhainen korkotaso lisää maksujärjestelyn houkuttelevuutta, jolloin sellaisetkin yritykset, joilla ei välttämättä ole tilapäisiä maksuvaikeuksia, voisivat käyttää huojennettua maksujärjestelyä rahoituskeinona. Verohallinnon viime vuotisia huojennettuja maksujärjestelyjä koskevat tiedot viittaavat siihen, että erityisesti suuremmat yritykset ovat käyttäneet huojennettuja maksujärjestelyjä alhaisen viivästyskoron takia edullisena rahoituskeinona. Korkeammalla viivästyskoron tasolla suuret yritykset olisivat voineet päätyä käyttämään muita käytettävissä olleita rahoituskeinoja kuin huojennettua maksujärjestelyä. Pienillä yrityksillä ei puolestaan olisi välttämättä ollut mahdollista käyttää koronakriisin aiheuttamissa maksuvaikeuksissa vastaavia muita rahoituskeinoja maksujärjestelyjen sijaan.

Edellä vastineessa ja hallituksen esityksen perusteluissa esitetyn perusteella valtiovarainministeriö katsoo, että viivästyskorkoa ei pitäisi laskea ehdotettua 2,5 prosenttia alhaisemmaksi, jotta maksujärjestelyjen houkuttelevuus rahoituskeinona ei kasvaisi, ja jotta maksujärjestelyn kautta annettu helpotus ei kohdistuisi sellaisille yrityksille, jotka eivät ole tilapäisissä maksuvaikeuksissa.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
valtiovarainministerio@vm.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
valtiovarainministerio@vm.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Viivästyskorkoa koskevan lakiehdotuksen voimassaolo ja soveltamisala

EK on katsonut lausunnossaan, että viivästyskoron suuruutta koskevan lakiehdotuksen voimassaoloaikaa voisi harkita pidennettäväksi vuoden 2021 loppuun. SY puolestaan on katsonut, että lakiehdotuksen voimassaolon päättyminen elokuun 2021 loppuun johtaisi sattumanvaraisesti yksityisiä elinkeinonharjoittajia eriarvoistavaan tilanteeseen. SY:n mukaan esitystä tulee muuttaa siten, että huojennettua maksujärjestelyä tulee voida hakea vuoden 2020 tuloverolle veron eräpäivästä ja verotuksen päättymisen ajankohdasta riippumatta.

Huojennetuissa maksujärjestelyissä ja niihin liittyvässä alhaisemmassa viivästyskorossa on kysymys väliaikaisesta tukitoimesta, jolla pyritään helpottamaan pitkittyneen covid-19-pandemian ja rajoitustoimien johdosta tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta. Erityisesti uudella maksujärjestelykierroksella pyritään helpottamaan sellaisten yritysten tilannetta, joilla on vaikeuksia suoriutua voimassa olevan huojennetun maksujärjestelyn maksuista ja maksujärjestelyn ulkopuolisista uusista veroista kevään 2021 rajoituksista johtuen. Esityksessä on ehdotettu, että alennettua viivästyskorkoa sovelletaan maksujärjestelyihin, joita on haettu viimeistään 31.8.2021. Huojennettuun maksujärjestelyyn otetaan maksujärjestelyn tekohetkellä erääntyneet verot sekä tiedossa olevat lähitulevaisuudessa erääntyvät verot.

Hallituksen päättäessä huojennettujen maksujärjestelyjen uudesta toteuttamisesta tartuntatilanne oli Suomessa huomattavasti pahempi kuin tällä hetkellä. Myös rajoitukset olivat tiukempia nykyhetkeen verrattuna, eikä vielä kovempien rajoitusten tarve tulevaisuudessa ollut tuolloin poissuljettua. Mahdollisuudella uusia huojennettu maksujärjestely pyrittiin helpottamaan vaikeimmassa asemassa olevia yrityksiä, jotta maksujärjestelyn raukeaminen maalis-huhtikuussa ei estäisi uuden maksujärjestelyn tekemistä, ja että uudella maksujärjestelyllä yritys saisi lisäaikaa verovelkojen maksamiseen. Tautitilanteen helpottuessa, rajoitusten lieventyessä ja rokotekattavuuden kasvaessa perusteet poikkeuksellisille menettelyille pienenevät. Yritysten maksuvalmiuden voidaan olettaa yleisesti olevan syksyllä jo parempi kuin kesällä, kun normaali liiketoiminta on todennäköisesti laajemmin mahdollista myös niillä toimialoilla, jotka ovat kärsineet pahiten rajoituksista. Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna, että lain voimassaolo rajataan elokuun 2021 loppuun, kun otetaan lisäksi huomioon, että kysymys on täydentävästä tukimuodosta muille koronatuille.

Maksujärjestely poikkeaa suorista tuista siten, että maksujärjestelyn pääasiallisena tarkoituksena on verojen kertymisen varmistaminen. Veronkantolain mukaan maksujärjestely tehdään verojen perimiseksi. Tämä lähtökohta on voimassa myös huojennettujen maksujärjestelyjen osalta. Verohallinto päättää maksujärjestelyn myöntämisestä veronkantolaissa ja Verohallinnon maksujärjestelyssä noudatettavasta menettelystä annetussa päätöksessä mainittujen edellytysten pohjalta. Normaaliin

tilanteeseen nähden näistä edellytyksistä on nyt joustettu, mutta maksujärjestelyn tarkoitus yhtenä verojen perinnän keinona on edelleen voimassa.

Esityksessä on lähtökohtana, että huojennetun maksujärjestelyn voi saada kaikille verolajeille, jos maksujärjestelyä on haettu lain voimassaoloaikana. Eri verojen maksuaikataulut poikkeavat suuresti toisistaan ja verolajin sisällä maksupäivät voivat poiketa myös verovelvolliskohtaisesti. Verojen erääntymisen ajankohtiin vaikuttavat monet niin yrityksen liiketoimintaan kuin verotuksen toimittamiseen ja sille säädettyihin aikatauluihin liittyvät tekijät. Koska kysymyksessä on määräaikaisesti voimassa oleva laki, jää aina tilanteita, joissa jokin vero erääntyy toisella verovelvollisella siten, että se pääsee lain piiriin, kun taas toisella verovelvollisella jonkin veron erääntyminen ajoittuu siten, että se ei ole lain piirissä.

Maksujärjestelyn tekemisen keskeinen edellytys on, että asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia. Maksujärjestelyn myöntämisen kannalta verovelvollisen maksuvalmius on siten olennaista. Maksuvalmiuden kannalta merkityksellistä ei ole niinkään veron verolaji, vaan veron erääntymishetki. Siten verovelvollinen, jonka veron eräpäivä ajoittuu esimerkiksi joulukuulle 2021 on eri asemassa maksujärjestelyn myöntämisen näkökulmasta kuin verovelvollinen, jonka saman verolajin veron eräpäivä on heinäkuussa 2021, koska heidän maksuvalmiutensa veron erääntymishetkellä on lähtökohtaisesti erilainen. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tällaisessa tapauksessa ei voida pitää yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallisena, että verovelvollinen, jonka vero erääntyy joulukuussa 2021, ei voi saada maksujärjestelyä alennetulla viivästyskorolla. Valtiovarainministeriö korostaa, että arvioinnissa on otettava huomioon, että kysymys on pandemiatilanteessa tehdystä lainsäädännöstä, jossa luodaan väliaikainen helpotus normaalimenettelyyn. Lain soveltamisala ja –aika on määriteltävä, eikä tällöin voida täysin välttyä rajanvedon aiheuttamista ei-toivotuista tilanteista yksittäistapauksissa.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että SY:n ehdotus huojennetun maksujärjestelyn ulottamisesta kaikkiin vuoden 2020 tuloveroihin riippumatta veron erääntymispäivästä tai verotuksen päättymisen ajankohdasta, ei ole toteuttamiskelpoinen. Maksujärjestelyyn ei voi valita yksittäisiä veroeriä, vaan maksujärjestely koostuu kaikista verovelvollisen maksujärjestelyn tekohetkellä avoinna olevista veroista. Lisäksi on huomattava, että huojennettu maksujärjestely voidaan tehdä Verohallinnon päätöksen mukaan vain kerran tämän lain voimassaoloaikana.

Tuloveron osalta on lisäksi huomattava, että yksityisten elinkeinonharjoittajien tuloveroja ei ole mahdollista erottaa muista henkilöasiakkaiden tuloveroista. Jos lain soveltamisalaa laajennettaisiin kaikkiin vuoden 2020 tuloveroihin, tulisi lain soveltamisalan piiriin kaikki henkilöasiakkaiden jäännösverot verovuodelta 2020. Tämä laajentaisi merkittävästi huojennettujen maksujärjestelyjen soveltamisalaa ja mahdollisia vaikutuksia verotuottoihin eikä vastaisi lain tarkoitusta helpottaa covid-19-pandemian takia maksuvaikeuksiin joutuneita yrityksiä. Itsenäisillä elinkeinonhar-

joittajilla tuloveroa tulee maksettavaksi, jos toiminta on ollut voitollista. Lähtökohtaisesti jäännösveroa tulee maksettavaksi ainoastaan silloin, jos verovuoden aikana maksetut ennakkoverot eivät riitä kattamaan lopullista veron määrää. Jäännösveron määrää voi pienentää myös lisäennakoita maksamalla. Jäännösveron suuruus riippuu siten monesta muuttujasta. Poikkeamista alemman viivästyskoron soveltamisen pääsäännöstä ei voida pitää perusteltuna yhden yksittäisen verolajin kuten esimerkiksi tuloveron osalta.

Palautusten käyttämisen estoa koskevan lakiehdotuksen voimassaolo

EK ja SY ovat lausunnoissaan katsoneet, että veronkantolakiin ehdotettu muutos palautusten käytön estämisestä tulisi olla voimassa koko huojennetun maksujärjestelyn ajan.

Valtiovarainministeriö toteaa, että palautusten käytön estämisessä on kysymys sellaisesta lisähelpotuksesta huojennettuihin maksujärjestelyihin, jolla poiketaan merkittävällä tavalla veronkannossa noudatetusta lähtökohdasta, että palautukset käytetään ensisijaisesti erääntyneiden verojen suoritukseksi myös maksujärjestelyn ollessa voimassa. Kun palautusten käyttäminen estetään maksujärjestelyveroille, veronsaajat joutuvat luopumaan sellaisesta suorituksesta, joka olisi muuten tilitetty veronsaajille palautuksen maksuhetkeä seuraavalla tilityshetkellä. Palautusten käytön estämisellä on siten myös merkittävä vaikutus verotuottojen kertymisaikatauluihin. Siten on perusteltua, että palautusten käytön estämistä koskeva säännös on voimassa ainoastaan rajoitetun ajan vuoden 2021 loppuun asti. Tarpeen tukea maksujärjestelyasiakkaiden maksuvalmiutta normaalista menettelystä näin merkittävällä tavalla poikkeavalla toimenpiteellä voidaan arvioida olevan yleisesti ottaen pienempi ensi vuoden puolella. Lisäksi on otettava huomioon, että palautusten käyttäminen maksujärjestelyvelan suoritukseksi pienentää joka tapauksessa maksujärjestelyssä olevan velan jäljellä olevaa määrää.

Muut ehdotukset lausunnoissa

EK ehdotti lausunnossaan, että alempaa viivästyskorkoa voitaisiin laskea takautuvasti myös ajalta ennen 1.5.2021. Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotus, jonka mukaan alempaa viivästyskorkoa lasketaan 1.5.2021 jälkeiseltä ajalta, perustuu siihen, että huojennettujen maksujärjestelyjen uusi kierros on mahdollista toteuttaa teknisesti suunnitellussa aikataulussa, kun korkojen ja verojen käyttöä eri verojen ja korkoerien suoritukseksi ei tarvitse muuttaa takautuvasti pitkältä ajalta.

Lisäksi EK on ehdottanut, että viivästyskorkoa voitaisiin alentaa myös muiden verovelkojen osalta kuin huojennetuissa maksujärjestelyissä olevien velkojen osalta. EK on myös ehdottanut harkittavaksi, että jo suoritettuja arvonlisäveroja voitaisiin palauttaa viime vuoden malliin. Valtiovarainministeriö toteaa, että EK:n edellä mainitut ehdotukset eivät sisälly hallituksen esityksessä ehdotettuihin muutoksiin, eikä niiden toteuttamista ja vaikutuksia ole arvioitu.

Osastopäällikkö, ylijohtaja	Terhi Järvikare
Erityisasiantuntija	Pertti Nieminen